

Huub Schepers: 'Sector verliest regie over phytophthoraonderzoek'

Specialist wordt zeldzaam

Phytophthoradeskundige Huub Schepers van PPO is een van de weinige echte autoriteiten die er nog zijn in het landbouwkundig praktijkonderzoek. Zelf noemt hij het 'een luxe' dat hij zo lang aan één onderwerp heeft kunnen werken. „Met minder geld van overheid en sector wordt dat steeds lastiger.”

Onderzoekers die werkelijk alles afwisten van één plaag of één gewas zijn zeer waardevol geweest voor de ontwikkeling van de Nederlandse akkerbouw. De Wageningse archieven liggen vol met gedetailleerde teeltbeschrijvingen en uitkomsten van langjarige onderzoeken. Maar de tijd dat er overal geld voor was, is voorbij. En de meeste specialisten van weleer zijn afgezwaaid. Tegenwoordig zijn praktijkonderzoekers steeds vaker generalisten, die onderzoeken wat de markt vraagt. Natuurlijk zoeken zij het zo dicht mogelijk bij hun kennis en kunde, maar slechts een enkeling kan zich echt blijven specialiseren. Huub Schepers is zo iemand. De onderzoeker van Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) in Lelystad wordt gezien als een wandelende encyclopedie op het gebied van de aardappelziekte phytophthora en de bestrijding ervan. Zowel middelenfabrikanten als telers hechten veel waarde aan zijn oordeel.

Specialistische kennis is erg belangrijk voor vernieuwingen in de landbouw. Wordt die gekoesterd binnen het PPO?

„Het is heel simpel: mijn werkgever moet onderzoek binnenhalen. Die is niet in de eerste plaats bezig om specialismen in stand te houden. Als het kan, dan is het mooi. Want opdrachtgevers kloppen natuurlijk juist ook aan om dat deze mensen zitten met kennis van zaken. Maar in deze tijd is het niet meer zo dat we overal een specialist voor hebben. Ik zie het dan ook als een luxe dat ik me lange tijd op één onderwerp heb kunnen concentreren.”

Ziet u zichzelf als specialist?

„De indruk naar buiten toe is dat ik me alleen met phytophthora bezighoud. Maar ik werk ook aan andere ziekten in andere gewassen, zoals zwarte vlekken in peen of fusarium in tarwe. Dat weten veel mensen niet. Wel is het zo dat ik de afgelopen jaren verreweg het grootste deel van mijn tijd aan phytophthora heb kunnen besteden. Dat komt omdat phytophthora een lastig probleem was in de teelt en waarvan de bestrijding een flinke milieubelasting veroorzaakte. Via het Parapluplan Phytophthora heeft de overheid daarom veel geld gestopt in onderzoek naar de ziekteverwekker. En telers hebben veel geïnvesteerd om die fundamentele kennis via het Masterplan Phytophthora om te

zetten in bestrijdingsstrategieën voor de praktijk. Die langjarige projecten zijn nu afgerond. Het enige dat continu doorloopt, is het middelenonderzoek voor fabrikanten. Om op de vraag terug te komen: ik zie mijzelf wel als specialist maar doe steeds minder onderzoek.”

Zijn we uitonderzocht op gebied van phytophthora?

„Onderzoek is nooit klaar, zeker niet bij een ziekteverwekker die zich continu aanpast. Maar we weten inmiddels wel zo veel dat we bovenaan de leercurve zitten. Dat betekent dat je erg veel geld in onderzoek moet stoppen om nóg meer te weten te komen. Ik zie dat in deze tijden niet zomaar meer gebeuren. Het enige grote, met publiek geld gefinancierde onderzoeksprogramma dat nog loopt, is DuRPh (Duurzame Resistentie tegen Phytophthora, red.). We kunnen straks gedetailleerd bepalen welke isolaten in welke regio's van Nederland actief zijn, daar de juiste resistente rassen bij zoeken of ontwikkelen en de bestrijdingsstrategieën erop afstemmen. De vraag is alleen hoe we zoiets in de praktijk van de grond kunnen krijgen. Het zal toch ergens van betaald moeten worden.”

Wat is uw persoonlijke drive om te blijven werken aan phytophthora?

„Het is mooi om kennis te ontwikkelen waar mensen verder mee komen. Phytophthora is wereldwijd een groot probleem, terwijl steeds meer mensen afhankelijk worden van de aardappel. Omdat de aardappel sterk in opkomst is als voedselgewas, wordt een stabiele opbrengst nog belangrijker. Ik kom dan ook steeds vaker in het buitenland, waar ze in de aanpak van de ziekte vaak nog grote stappen kunnen maken.”

Zou u zichzelf kunnen zien werken als technisch specialist bij een chemiereus?

„Daar heb ik gewerkt, bij Hoechst; een van de voorlopers van Bayer. Ik was R&D-medewerker voor Nederland. Mijn huidige positie past me beter. Grote bedrijven moeten met een commercieel oog naar hun producten kijken. Dat snap ik heel goed. Ik vind het vooral een uitdaging om samen te werken met meerdere chemiebedrijven en na te denken over oplossingen die van algemeen belang zijn. Soms zijn

die oplossingen commercieel minder interessant, maar lukt het toch om fabrikanten op één lijn te krijgen.”

Fabrikanten zijn belangrijke klanten van het PPO. Voelt u druk als u uitspraken doet over de werking van middelen? Het betekent voor fabrikanten nogal wat als u in het middelenoverzicht het ene middel een half plusje meer of minder geeft dan het andere.

„Die beoordeling doe ik niet alleen, maar samen met Europese collega's in het samenwerkingsverband EuroBlight. De middelenfirma's zitten daar zelf ook aan tafel. Natuurlijk zijn daar discussies en die kunnen soms best heftig zijn. Als een fabrikant meent dat een middel een onjuiste beoordeling heeft gehad dan zeggen wij: 'lever het onderzoek maar in dat jullie hebben over die eigenschap'. Dat stuur ik dan rond aan collega-onderzoekers met de vraag: 'wat voor beoordeling zou jij geven?' Alles wordt tot op de millimeter besproken. Vervolgens komen we tot een gezamenlijk oordeel. Dat is best wel eens spitsroeden lopen, maar zolang je je aan de feiten houdt, kom je daar altijd uit.”

Er komt geen overheidsgeld meer via het Parapluplan en het is de vraag of telers collectief blijven betalen voor onderzoek. Wat betekent dat voor de beschikbaarheid van kennis over phytophthora?

„Wie betaalt, bepaalt. We hebben lange tijd onderzoek kunnen doen dat was opgezet vanuit de wensen van telers: experimenten met middelen, doseringen, interactie met rasresistentie, het effect van timing enzovoort. Dat is allemaal openbaar onderzoek. De sector had daarover zelf de regie. Als dat wegvalt, ben je als teler veel meer aangewezen op middelenproeven van fabrikanten. Kijk naar de graanziekteproeven; dat zijn alleen nog maar firmaproeven. In het phytophthoraonderzoek lijkt het dezelfde kant op te gaan. Dat betekent niet dat er geen nieuwe kennis meer beschikbaar komt. Door samen te werken is er best wat mogelijk. Zo willen we Europabreed gaan inventariseren welke isolaten van phytophthora in welke gebieden actief zijn. Dat proberen we samen met de chemiebedrijven op poten te zetten. Het levert belangrijke informatie op voor zowel telers als middelenfirma's, omdat het een gerichtere bestrijding mogelijk maakt. Op die manier hopen we met internationale netwerken de kennis op peil te houden.” ■